

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Azonnal közölhető
2025. február 17.

KÖZLEKEDÉSI SZOKÁSAINK MEGVÁLTOZTATÁSÁVAL ÉS FŰTÉSKORSZERŰSÍTÉSSEL TEHETÜNK A LEGTÖBBET A KLÍMAVÁLTOZÁS ELLEN

Az Európai Unió Horizont 2020 kutatási programja által finanszírozott EU Másfélfokos Életmód projekt azt kutatja, hogy az európai társadalmak hogyan tudnak úgy fejlődni, hogy megfeleljenek a Párizsi Klímaegyezményben megjelölt 1,5°C-os klímaváltozási küszöbértéknek. A kutatás hangsúlyozza, hogy a klímaváltozás mérsékléséhez a lakosság életmódváltása mellett rendszerszintű strukturális változtatásokra is szükség van. A kutatás egyik fő következtetése, hogy - az átfogó technológiai változások ellenére - egyetlen uniós ország vagy régió sem lesz képes 2050-re a szén-dioxid-kibocsátást másfélfokos szintre csökkenteni életmódváltás nélkül.

A kutatás öt európai országban zajlott, Magyarország mellett Németországban, Lettországban, Spanyolországban és Svédországban.

Legnagyobb hatású életmódbeli változtatások

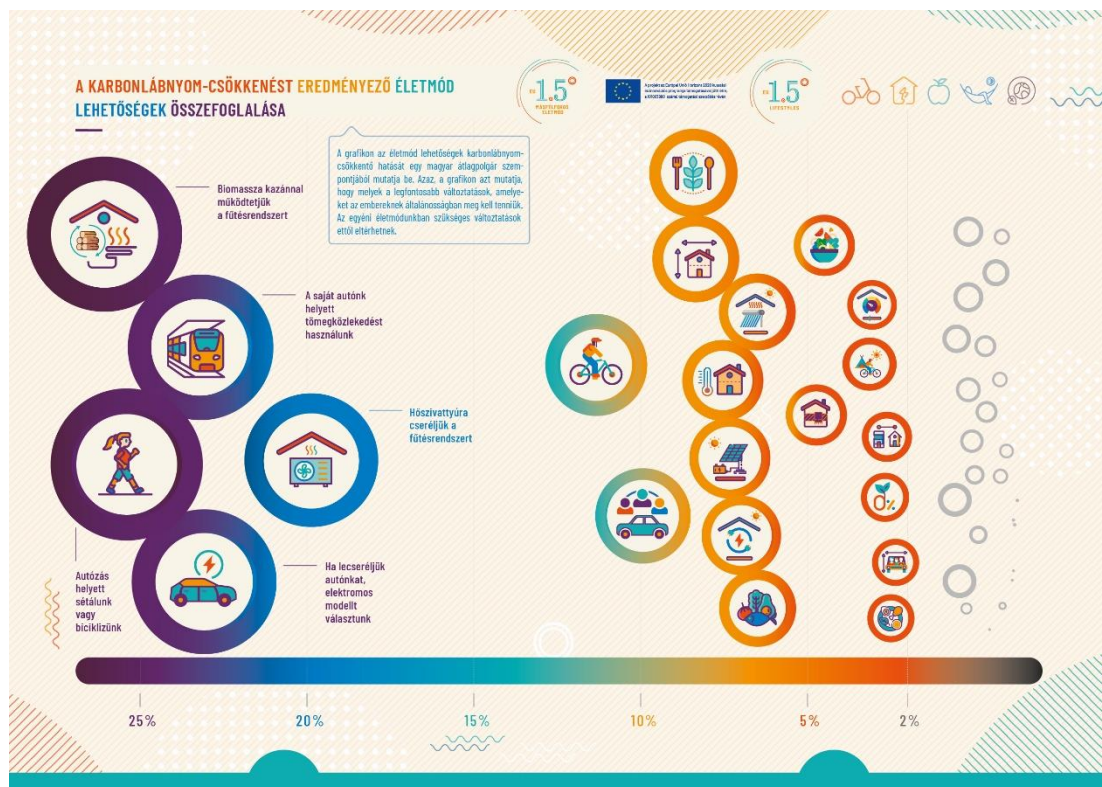
A kutatás az életmód négy területén - a mobilitás, a lakhatás, a táplálkozás és a szabadidő - azonosította a klímaváltozás szempontjából nagy hatású életmódváltásokat. Magyar viszonylatban a személygépkocsikról, különösen a fosszilis tüzelőanyaggal működő autókról való lemondás jelentősen csökkentheti az egyéni kibocsátást. A lakhatás terén a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló fűtés hőszivattyúval vagy megújuló rendszerekkel való helyettesítése - ideértve a biomasszával működő kazánt is -, a szigetelés javítása, valamint a kisebb és energiatakarékosabb lakóterek választása csökkentheti nagy mértékben a lakosság karbon-lábnyomát. Ezeket követi nagyságrendben a növényi alapú táplálkozásra való áttérés. (1. ábra)

grEIndependent
Intézet

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja támogatásával jött létre, a 101003880. számú támogatási szerződés révén.

1. ábra: A karbon-lábnyom csökkentését eredményező életmód lehetőségek és azok hatása egy átlag magyar számára
(forrás: EU Másfélfokos életmód projekt, [Másfélfokos életmód útmutató: Hogyan csökkentjük klímaválsághoz való hozzájárulásunkat, miközben egészségesebb és igazságosabb lesz életünk](#), grafika: FARM Studio)

A közlekedési szokások átalakítása terén szükséges a mobilitási megoldások sokszínűségének hangsúlyozása, a „nem autózás”, illetve a „másképp autózás” népszerűsítése. A „nem autózás” többféle módon is megvalósítható. Ide tartoznak a közösségi közlekedés, a mikromobilitási megoldások népszerűsítése és elérhetőségének javítása, illetve a távmunkalehetőségek elérhetőbbé tételével, vagy új lakhely választásával a napi ingázási szükséglet csökkentése. Szintén ide tartoznak azok a Magyarországon is egyre népszerűbb közösségi kezdeményezések, amelyek a gyerekek autó nélküli iskolába járását támogatják, mint például a [Pedibusz](#) és a [Bicibusz](#) programok. A kerékpározás népszerűsítése, infrastruktúrájának fejlesztése, akár közös használatú bicikliparkok létrehozása is a nem autózást támogatja.

A „másképp autózásra” példák az autómegosztó és telekocsirendszerek használata, a nem fosszilis tüzelőanyag meghajtású autók elterjedése, illetve a szükségtelenül nagy méretű és fogyasztású autók helyett kisebb fogyasztású modellre váltás. (2. ábra)

2. ábra: Példák a „nem autózási”, illetve „másképp autózási” lehetőségekre.
(grafika: Kaszap Johanna, GreenDependent Intézet©)

Miért nem szerepel a repülés csökkentése a legnagyobb hatású életmód lehetőségek között?

Talán meglepő lehet, hogy a repülés csökkentése nem szerepel a legnagyobb hatású életmód lehetőségek között a fenti ábrán. Ennek oka, hogy a lehetőségek hatását a magyarországi átlagos életvitel alapján határozták meg a kutatók, és a magyar lakosság jelentős hányada nem repül. Az Eurostat adatai szerint [a magyarok 43%-a nem engedheti meg magának, hogy 1 hétre elutazzon.](#)

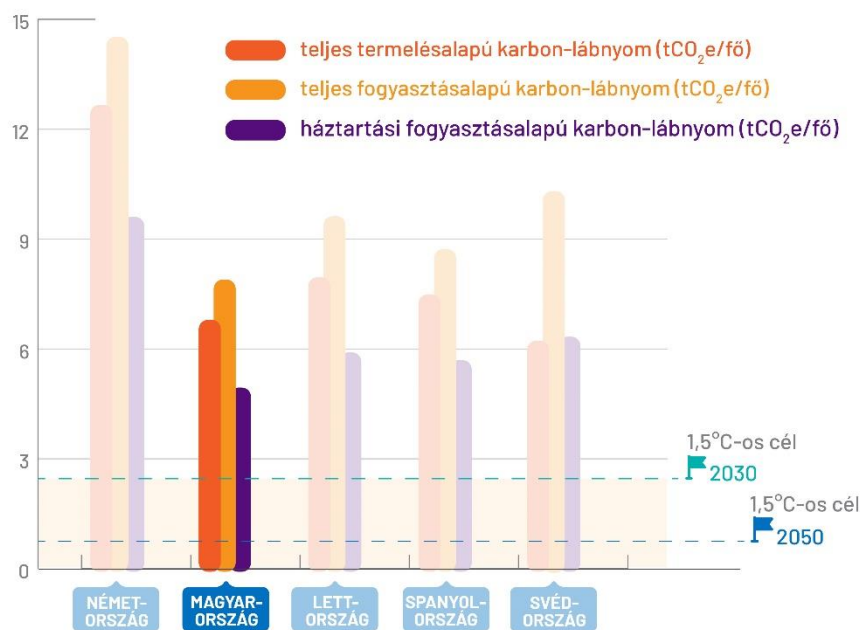
Azonban, mivel az egyéni csökkentési lehetőségek és azok hatásai jelentősen eltérhetnek az ábrán megjelenített, átlagos lehetőségektől, ha valaki szokott repülővel utazni, esetében a repülőutak számának csökkentése lesz az egyik legjelentősebb - vagy akár a legjelentősebb - hatású életmód váltási lehetőség.

Strukturális akadályok felszámolása

A kutatás hét rendszerszintű akadályt emel ki a fenntarthatóság - és másfélfokos életmód - jelentős akadályaként. Ezek közül a legfontosabb a gazdasági növekedés paradigmája és kényszere, és ezzel együtt a GDP előtérbe helyezése a környezeti és társadalmi jóléttel szemben, ami a nem fenntartható fogyasztást és életmódot erősíti. Emellett a szakpolitikákból hiányzik a megfelelő mértékű szigor, az integráció és a koherencia, ami gyakran gátolja a másfélfokos életmódra történő átalakulás felé tett erőfeszítéseket. A változást gátolják továbbá a különböző hatalmi érdekek és a lobbik, különösen a fosszilis tüzelőanyagokra támaszkodó iparágak részéről, miközben a környezeti és társadalmi költségek továbbra is externalizáltak, lehetővé téve, hogy a nem fenntartható döntések és választási lehetőségek továbbra is olcsóbbak és így elérhetőbbek maradjanak.

A fenntartható és másfélfokos életmód felé való elmozdulást tovább nehezítik azok a kulturális narratívák, amelyek az anyagi jóléttel azonosítják a sikerrel. A mélyülő társadalmi egyenlőtlenségek súlyosbítják ezeket a nehézségeket, és korlátozzák az érdemleges életmódváltáshoz szükséges erőforrásokhoz való hozzáférést. Végül a fenntarthatósággal és klímaváltozással kapcsolatos oktatás és készségek hiánya aláássa a lakosság és az intézmények hatékony cselekvőképességét.

Hol tartunk most? Honnan kell csökkentenünk?

3. ábra: A kutatásban vizsgált országok egy főre eső életmódhoz köthető karbon-lábnyoma (forrás: [EU Másfélfokos életmód projekt© - Hogyan csökkentjük klímaválsághoz való hozzájárulásunkat, miközben egészségesebb és igazságosabb lesz életünk](#), grafika: FARM Studio)

Bár első ránézésre úgy tűnhet, Magyarország „jól áll” a kutatásban vizsgált országokkal összehasonlítva, hiszen nálunk a legkisebb az egy főre eső karbon-lábnyom, valójában ennek oka nem a másfélfokos életmódot elősegítő struktúrák, vagy a lakosság tudatos életmódja, sokkal

inkább az, hogy nálunk élnek a legnagyobb arányban a szegénységi küszöb alatt. A statisztikák szerint a jövedelmi szint és a karbon-lábnyom erős korrelációt mutat, ugyanakkor a kutatók hangsúlyozzák, hogy a hatékony változtatás egyik kulcsa a társadalmi egyenlőtlenségek felszámolása. Vagyis, nem elégséges a nagyobb karbon-kibocsátással rendelkezők kibocsátásának leszorítása a másfélfokos klímacélokhoz megfelelő szintre, ezzel párhuzamosan szükség van arra is, hogy a szegénységben élő (és emiatt gyakran alacsonyabb karbon-lábnyomú) lakosság hozzáférjen az alapvető termékekhez és szolgáltatásokhoz. A szociális célú fejlesztések során tehát fontos figyelembe venni a környezeti szempontokat és integrált szempontrendszer szerinti támogatási rendszereket működtetni - például a közlekedésfejlesztés során a közösségi megoldásokat támogatni és elérhetővé tenni, vagy rossz minőségű fűtőanyag helyett jó minőségű, és alacsonyabb szén-dioxid kibocsátású fűtőanyagot adni a rászorulóknak, illetve segíteni az energiahatékony használat kialakítását. Jó példa erre például az Igazgyöngy Alapítvány [Biobrikett](#) programja vagy a Habitat for Humanity Magyarország [hóoszlop telepítési programja](#).

Az átalakulás stratégiái

Az EU Másfélfokos életmód projekt - felismerve a klímaváltozással és fenntarthatósággal kapcsolatos erőfeszítések előmozdításának kihívásait a mai válságokkal teli és egyre megosztottabb politikai környezetben - négy aktuális és rugalmas stratégiát javasol ezen akadályok leküzdésére és az életmód érdemi megváltoztatására. Először is, az ökológiai-társadalmi igazságosság integratív megvalósítására buzdít. Az egyenlőtlenségek kezelése olyan szakpolitikák révén, mint a progresszív adózás, a fenntartható erőforrásokhoz való általános hozzáférés és a kiszolgáltatott népességcsoportok támogatása, biztosítja, hogy senki sem maradjon le a másfélfokos életmódra való áttérés során.

Másodszor, és az ökoszociális igazságosság középpontba helyezéséhez kapcsolódóan a projekt hangsúlyozza az érintett szereplők közötti új koalíciók létrehozásának fontosságát. A környezetvédelmi és társadalmi szereplők közötti szövetségek, amelyekben részt vesz a nemzeti és települési szintű vezetés, a civil társadalom és az üzleti szektor, ösztönözhetik a kollektív fellépést és ellensúlyozhatják a magánérdekek befolyását.

Harmadszor, a projekt eredményei hangsúlyozzák a célzott kommunikáció és a társadalmi narratívák finomításának szükségességét. Az oktatás, a médiakampányok és a történetmesélés révén meg kell mutatni a fenntartható életmód és a közösségi, egészségügyi és környezeti harmónia értékeinek összehangolását.

Végül a projekt rámutat arra, hogy újra kell definiálni és át kell szervezni a felelősségvállalást, hogy azt az állampolgárok, a kormányok, településszintű önkormányzatok, a civil társadalmi szervezetek és a vállalkozások megoszthassák egymással. A jelenlegi „felelőség ping-pong”, ahol minden szereplő másra hárítja a felelőséget, megakadályozza a fenntartható jövő hatékony megvalósítását. A részvételre alapuló folyamatok, az átláthatóság, a mandátumok és a hatásvizsgálatok eszközei támogathatják ezt a változást.

Következő lépések

Az EU Másfélfokos életmód projekt az utolsó hónapjaiban a szakértőkkel történő kommunikációra, illetve a lakosoknak és a döntéshozóknak szóló gyakorlati útmutatók terjesztésére összpontosít. Ezeknek célja annak biztosítása, hogy a jelentésben felvázolt

cselekvési irányok megvalósíthatóak és széles körben elfogadhatóak legyenek.

Már elérhető a magyarországi kutatási adatok alapján írt, a lakosság számára készített másfélfokos útmutató, [Hogyan csökkentsük klímaválsághoz való hozzájárulásunkat, miközben egészségesebb és igazságosabb lesz életünk](#) címmel. A kiadvány elektronikusan és nyomtatott formában is olvasható, és részletesen bemutatja a másfélfokos cél elérésének lehetőségét, a viselkedésváltozás fontosságát és a legnagyobb hatású életmódlehetőségeket és ezek megvalósítási útjait.

Az EU Másfélfokos életmód projekt konzorciumában dolgozó magyar és lett szervezet közösen lakossági karbon-kalkulátort is fejlesztett, mivel úgy ítélték meg, a kutatásban részt vevő országok közül ezekben az országokban nem érhető el jó és könnyen használható kalkulátor. A lakossági karbon-kalkulátor bárki számára ingyenesen hozzáférhető, segítségével kiszámolható az egyéni karbon-lábnyom és a háztartások lábnyoma is. [A kalkulátor itt található.](#)

A projekt magyarországi partnere, a GreenDependent Intézet a projekt keretein belül 2025. február 25-én Másfélfokos Szakpolitikai, illetve Szakmai Műhelyt tart, ahol meghívott szakértőkkel, szakpolitikusokkal, döntéshozókkal, releváns civil szervezetek képviselőivel vitatják meg a projekt eredményeit.

A közelgő eseményekről [itt található bővebb információ.](#)

A közlemény tartalmára vonatkozó kizárólagos felelősség a közlemény szerkesztőjét és kiadóját terheli. A közlemény tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió által képviselt álláspontot. Sem a CINEA-t, sem az Európai Bizottságot nem terheli felelősség a közleményben foglalt információ bárminemű felhasználásáért.

ELÉRHETŐSÉGEK

GreenDependent Intézet:

Vadovics Edina, Szakmai vezető, info@greendependent.org, Tel.: +36-20-512-1887

Hasznos linkek

- Az EU Másfélfokos életmód projekt lakosság számára készített útmutatója [innen letölthető.](#)
- A friss magyar nyelvű [karbonkalkulátor itt](#) érhető el.
- A projekt eseményeiről készült videók megnézhetők [a GreenDependent Intézet Youtube csatornáján.](#)
- Honlap elérhetőségek: www.masfelfokoseletmod.hu / www.onepointfivelifestyles.eu

grEIndependent
Intézet

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja támogatásával jött létre, a 101003880. számú támogatási szerződés révén.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK A PROJEKTRŐL

Az EU Másfélfokos életmód négyéves projekt 2021-ben indult és az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programjának része. A projektben magyar, finn, holland, lett, német, spanyol és svéd kutatók, gyakorlati szakemberek, valamint a tanácsadó testület tagjai vesznek részt.

A projekt fő célja, hogy támogassa az alacsony szén-dioxid-kibocsátású életmód általános elterjedését az ambiciózus 1,5° C-os klímacéllal összhangban, és elősegítse a [Párizsi Megállapodás](#) és az [Európai Zöld Megállapodás](#) (EU Green Deal) által elérni kívánt változásokat. Ennek érdekében a projekt a közpolitikai döntéshozók, egyéb érintett szereplők (ld. vállalatok, nonprofit szervezetek, oktatási és kutatási intézmények stb.) és az egyének számára tudományos bizonyítékokon alapuló útmutatást dolgoz ki arról, hogy az életmódváltoztatás hogyan befolyásolja az egyéni karbonlábnyomot. Továbbá arról, hogy a politikai, gazdasági és társadalmi kontextus hogyan teszi lehetővé vagy korlátozza a fenntartható életmódra való áttérést.

A projekt megközelítésének egyedisége abban rejlik, hogy elismeri a közpolitika és a szakpolitika fontos szerepét a háztartások és az életmódváltás elősegítésében. Bemutatja, hogy az egyének és a háztartások hogyan járulhatnak hozzá a klímaválság enyhítéséhez, a karbonlábnyomuk csökkentéséhez. Emellett a projekt megvizsgálja azt is, hogy a háztartások korlátozott cselekvőképessége hol igényel strukturális változásokat, valamint hol van szükség a közpolitika és az egyéb érintett szereplők beavatkozására, támogatására. Ennek során az EU Másfélfokos életmód projekt összekapcsolja a háztartási szintű életmódváltozás lehetőségeinek elemzését a táplálkozás, a mobilitás, a lakhatás és a szabadidő négy területén a különböző kormányzati szintek releváns közpolitikai, technológiai, gazdasági és társadalmi struktúráinak vizsgálatával.

A másfélfokos életmód elterjesztése érdekében a projekt olyan gyakorlati ajánlásokat dolgoz ki, amelyek beépíthetők a mindennapi életbe, valamint az uniós és nemzeti közpolitikai gyakorlatba. Eközben a projekt a nemzeti és uniós szintű érintett szereplők számára a következőket nyújtja:

- az EU-ban és három további G20-országban (Indonézia, Dél-Afrika, Mexikó) az életmódváltás klímaváltozással kapcsolatos és egészségügyi hatásainak számszerűsítése;
- a háztartási szintű változás lehetőségeinek és akadályainak áttekintése, beleértve a másfélfokos életmódra való áttérés lehetőségeit, valamint a kapcsolódó potenciális kockázatokat és lehetőségeket;
- a másfélfokos életmódhoz szükséges rendszerszintű átalakulások strukturális akadályainak és ösztönzőinek értékelése;
- a gazdasági és jóléti rendszerekre vonatkozó forgatókönyvek, valamint a másfélfokos életmóddal összeegyeztethető üzleti modellek értékelése.

Végül, a projekt konzorcium az eredmények közös megalkotása és a célcsoport, azaz az érintett szereplők tagjainak bevonása érdekében civilek és szakértők számára tart műhelytalálkozókat, és készít informatív kommunikációs anyagokat (pl. konkrét útmutatást a lakosság és döntéshozók részére a 1,5 fokos életmódra való átállásról).

A projekt hivatalos (angol nyelvű) elnevezése:

EU 1.5° Lifestyles: Policies and Tools for Mainstreaming 1.5° Lifestyles

A projektet az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programja finanszírozza az 101003880 számú támogatási megállapodás alapján négy évre (2021-2025).